

Stefan BRIJS

Auteur

Hij schrijft voltijds, al vijftien jaar. Hoor je Stefan BRIJS (43) echter praten over *De engelenmaker* of *Post voor mevrouw Bromley*, dan weet je dat ook de onderwijzer niet uit hem is verdwenen. De komende maanden zwijgt hij echter over zijn romans. BRIJS plant dit jaar afspraken noch lezingen. Hij schrijft. „Ik zou een goede kluizenaar zijn. Tenminste, als ik mijn vrouw mag houden en mijn honden.”

‘Ik beweeg me pas buiten mijn boeken als iets me heel dwars zit’

Jozefien VAN HUFFEL

De schrijftafel kijkt uit op de tuin, op een vijver en vier ezels. „Als de wind goed zit, dan is het hier heerlijk stil.” Van hieruit bekoorde Stefan BRIJS duizenden lezers in binnen- en buitenland, sinds hij in 2005 *De engelenmaker* op de wereld losliet. Het komende jaar plant hij vooral aan diezelfde tafel door te brengen. Elke dag gaan zitten en het verhaal laten komen. Een vlotte schrijver is BRIJS naar eigen zeggen echter niet. „Ik moet zwoegen voor elke zin.”

– *Wanneer werd de schrijver in u geboren?*

Als kind al was ik een ontzettende lezer. Literatuur was niets voor mijn vader of mijn twee broers, maar ik las alles wat ik kon krijgen. Het maakte me al tot een buitenbeentje en toen ging ik ook nog schrijven. Ik wilde geen schrijver worden, ik ging gewoon zitten en begon eraan. Na de publicatie van mijn eerste roman, *De verwording*, die niet verkocht en vrij onleesbaar was, zegde ik mijn baan in het onderwijs op. Mijn ouders verklaarden me voor gek, maar ik koos voor het schrijven, of het nu geld opbracht of niet. De eerste acht jaar had ik geen geld. Toen kwam het succes van *De engelenmaker*, dat ik zelf niet had verwacht. Nu zijn mijn ouders trots natuurlijk.

Mijn vader werkte 35 jaar bij Ford Genk. We hadden het niet breed, maar dankzij Ford kon ik studeren. En in de cités van Winterslag, tussen Marokkaanse, Turkse en Poolse kinderen, was ik gelukkig.

– *Schrijft u het soort boeken dat u graag leest?*

Toen ik achttien was en volop in ontwikkeling, vond ik alles fantastisch. Ik was vooral bezig met stijl. Ik kwam uit een taalarm milieu en las de moeilijkste schrijvers, zoals Maurice Gilliams en Marcel Proust, om me vol te zuigen met taal. Mijn debuut was geen verhaal, het was een stijlloefening.

Later pas besepte ik dat ik een verhalenverteller ben. Ik ga voor brede verhalen, die de lezer in een andere wereld brengen. Dat soort verhalen las ik ook steeds liever. Ik lees veel, maar enkel bij verhalen die me in hun greep krijgen, raak ik verder dan de eerste tien bladzijden.

Ik stel ook vast dat mijn personages telkens antihelden zijn. Mensen in de marge, voor wie ik sympathie probeer op te wekken bij de lezer. Misschien komt dat door het milieu waarin ik opgroeide, maar ik ben niet bezig met psychologiseren. Ik ga zitten en er komt een verhaal.

Stefan Brijis: „Een boek moet zijn gang gaan. Ik kan het niet forceren, ik laat me leiden.” © Frank Bahn Müller

– *Werk je dan niet gestructureerd?*

Ik begin bij het begin. Soms heb ik een vermoeden van het einde of van een paar scènes, maar na tien bladzijden leiden mijn personages me een weg in. Toen ik werkte aan *Post voor mevrouw Bromley* wist ik bijvoorbeeld dat John, het hoofdpersonage, in het Talbot House in Poperinge zou terecht-

„Dat ik boeken las, maakte me al een buitenbeentje in het gezin. En toen ging ik ook nog schrijven”

komen en dat de bibliotheek daar hem zou terug flitsen naar zijn jeugd in Londen. Ik bleek echter 450 pagina's nodig te hebben om John daar te krijgen. Toen het eindelijk zover was, schreef ik de scène in één ruk, want ik had er vijf jaar op gewacht.

Als ik aan een boek begin, sla ik ook aan het studeren. Het moet kloppen. Ik kan niet beslissen waar in Londen tijdens de Eerste Wereldoorlog bommen vielen, want

die bommen vielen echt. Op een bepaald moment moest ik dus letterlijk een personage verhuizen. Aan het eind van het boek moet je het gevoel hebben dat het zo wel eens gebeurd zou kunnen zijn.

Niemand jaagt me op, zelfs mijn uitgever niet. Mijn boeken moeten hun gang gaan, ik kan het niet forceren. Doordat ik mezelf voortdurend verras, wordt het ook voor de lezer zelden voorspelbaar. Maar het is ook frustrerend. Ik zou het niemand aanbevelen om te schrijven zoals ik schrijf.

– *U woont afgelegen. Is dat een bewuste keuze?*

Ik heb volstrekte stilte nodig om te schrijven. Ik erger me aan lawaai en ben blij dat steeds meer mensen stilte opnieuw belangrijk vinden. Ik zonder me hier in Koningshooikt ook af. Het laatste halfjaar dat ik aan *Bromley* werkte, sloot ik me op. Het moest af en ik schreef aan een stuk door. Pas nadien, in het dorp tussen de rekken van de supermarkt, besepte ik dat ik zes maanden weg was geweest. Ik kon dat goed aan.

Tijdens het schrijven, kijk ik voortdurend door het raam. Ik ken elke vogel en plant bij naam. Ik schrijf van halftien tot vier, maar als ik om twaalf uur de tuin in

trek, bestaat de kans dat ik me pas drie uur later herinner dat ik aan het schrijven was.

Ik heb echter ook leven in huis nodig. Toen we onlangs op korte tijd onze twee honden moesten laten inslapen, twijfelden we geen moment om ons er twee nieuwe aan te schaffen. En ezels zijn eigenlijk ook huisdieren. Als ik de deur zou openzetten, zouden ze binnenkomen zoals de honden en zich ook zo gedragen. Ze zijn zachtzinnig, maar hun reputatie zit hen niet mee. Daarom ben ik ook ambassadeur van de Ezeloase, een vzw die zich om verwaarloosde ezels bekommert.

– *U bent geen schreeuwer. Wanneer neemt u, behalve voor de ezels, het woord?*

Ik krijg veel aanbiedingen voor columns, maar ik zeg altijd neen. Als ik me buiten mijn boeken beweeg, wil dat zeggen dat iets me zeer dwars zit. Sociaal onrecht en machtsmisbruik doen me steigeren. „Meneer Brijis, ik ben blij dat u het schrijft. Ik voel dezelfde woede, maar ik kan niet schrijven”, zei iemand ooit toen ik me tot de burgemeester van Lier richtte. Dat anderen het niet kunnen verwoorden, is een goede reden om in mijn pen te kruipen.